

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Teisinės minties istorijos problemos	Teisė (S 001)	Teisės	Viešosios teisės
Studijų būdas	Kreditų skaičius	Studijų būdas	Kreditų skaičius
paskaitos	-	konsultacijos	2
individualus	4	seminarai	-
Dalyko anotacija			
<p>Studijų dalykas <i>Teisinės minties istorijos problemos</i> skirtas ugdyti doktoranto gebėjimus savarankiškai analizuoti ir vertinti teisinės minties evoliuciją, vadovaujantis įgytomis žiniomis argumentuotai atskleisti ir pagrįsti tokias kategorijas, kaip teisė, teisingumas, teisės sampratos ir kt., taip pat jų genezę, įvardinti teisės principus suvokiant jų formavimosi istoriją ir gebant atskleisti jų reguliacinį potencialą. Valstybė negali egzistuoti be teisės, o teisę kuria ir valstybės valdžia, todėl teisinės minties evoliucija glaudžiai susijusi su valstybės raida, o tai reiškia, kad studijuojant šį studijų dalyką neišvengiamai tenka tirti ir pažiūrų apie valstybę formavimosi ir raidos dėsningumus. <i>Teisinės minties istorijos problemų</i> medžiagos reflektavimas pasitarnaus ne vien doktoranto teisiniam intelektui bei teisei kultūrai lavinti, bet ir bus pravartus kaip tolesnių mokslinių tyrimų metodologinis pagrindas.</p> <p>Analizuojamos temos:</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Antikos teisinės idėjos. <ol style="list-style-type: none"> 1. Platonas: Teisingumo teorija. Ideali valstybės projektų ypatumai. 2. Aristotelis: Valstybės samprata. Teisingumo doktrina. 3. Ciceronas: Prigimtinės teisės samprata, jos santykis su valstybės kuriama pozityviaja teise. II. Krikščioniškoji viduramžių teisinė doktrina. <ol style="list-style-type: none"> 1. Šv. Augustinas: Dviejų valstybių teorija. Teisė kaip tvarkos sinonimas. Įstatymų teorija. 2. Šv. Tomas Akvinietis: Aristotelio mokymo recepcija. Teisingumo teorija. Įstatymų teorija. III. Prigimtinės teisės doktrina XVII-XVIII a. <ol style="list-style-type: none"> 1. H. Grocijus: Prigimtinė teisė ir visuomenės sutartis kaip tautų teisės ir valstybės vidaus teisės šaltinis. 2. T. Hobsas: Prigimtinė būklė ir būtinybė ją įveikti. Prigimtinės teisės samprata ir prigimtinių įstatymų reikšmė visuomenės sutarčiai sudaryti. 3. Dž. Lokas: Prigimtinių teisių teorija. Visuomenės sutarties doktrina. 4. Ž. Ž. Ruso: Prigimtinės būklės koncepcija. Pilietinė būklė kaip teisingos visuomenės idealas. IV. Absoliučios ir ribotos valstybės valdžios idėjos. <ol style="list-style-type: none"> 1. Ž. Bodenas: Suverenios valdžios samprata ir požymiai. 2. Absoliučios politinės valdžios doktrina N. Makiavelio ir T. Hobso teorijose. 3. Dž. Lokas ir Š. L. Monteskje: Valdžių padalijimas kaip politinės valdžios kontrolė ir laisvės garantija. Idėjos įtaka konstitucionalizmo formavimuisi. V. Klasikinės vokiečių filosofijos atstovų teisinės idėjos. <ol style="list-style-type: none"> 1. I. Kantas: Kategorinis imperatyvas. Teisė kaip protingos laisvės tvarka. 2. G. Hegelis: Dialektika. Abstrakti teisė, moralė ir dorovė. VI. Pagrindinės teisinės doktrinos XIX a.-XX a. pirmoje pusėje. <ol style="list-style-type: none"> 1. Istorinės teisės mokykla: Teisės kilmė. Teisės šaltiniai. Paprotinė teisė ir įstatymų leidyba. 2. Marksizmo teisinė teorija. Teisės ir valstybės santykis. Klasinis teisės pobūdis. 3. Liberaliosios minties ir teisinio pozityvizmo sintezė Dž. Bentamo doktrinoje. 4. Demokratijos privalumai ir galimos neigiamos pasekmės; pilietinių teisių apsaugos garantijos A. de Tokvilio teorijoje. 			

<p>5. R. Jeringo interesų jurisprudencija.</p> <p>VII. Teisinės idėjos Lietuvoje XVII-XVIII aa.</p> <p>1. A. Volanas: Dieviškoji ir prigimtinė teisė. Teisė - žmones į visuomenę vienijanti jėga.</p> <p>2. A. A. Olizarovijus. Laisvės ir vergijos problema. Teisė ir lygybė.</p> <p>3. J. Stroinovskis: Prigimtinės teisės teorija. Laisvės samprata. Konstitucija kaip visuotinė žmonių sutartis.</p>		
<p>Pagrindinė literatūra</p>		
<p>1. BAUBLYS, Linas <i>et all.</i> Teisės teorijos įvadas. 2 pataisytas ir papildytas leidimas. Vilnius: MES, 2012.</p> <p>2. FINNIS, John. Prigimtinis įstatymas ir prigimtinės teisės. Vilnius: Aidai, 2014.</p> <p>3. LEONAS, Petras. Teisės filosofijos istorija. Vilnius: Mintis, 1995.</p> <p>4. NEKRAŠAS, Evaldas. Pozityvus protas. Jo raida ir įtaka modernybei ir postmodernybei. Vilnius: VU leidykla, 2010.</p> <p>5. SABINE, George H., THORSON, Thomas Landon. Politinių teorijų istorija. Vilnius: Pradai, 1995 arba Vilnius: Margi raštai, 2008.</p> <p>6. STRAUSS, Leo. Prigimtinė teisė ir istorija. Vilnius: Tyto alba, 2017.</p> <p>7. TUNAITIS, Steponas. Apšvietos epochos socialinės ir politinės filosofijos metmenys. Vilnius: Kultūros, filosofijos ir meno institutas, 2004.</p> <p>8. WOLFF, Jonathan. Politikos filosofijos įvadas. Vilnius: Mintis: 2010.</p>		
<p>Konsultuojančių dėstytojų vardas, pavardė</p>	<p>Mokslo laipsnis</p>	<p>Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus</p>
<p>Haroldas Šinkūnas</p>	<p>Dr.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Isokaitė-Valužė, I.; Šinkūnas, H. Hugo Grocijaus teisinės ir politinės minties įtaka tarptautinės teisės raidai. Iš: <i>Kelyje su Konstitucija: recenzuotų mokslinių straipsnių rinkinys</i>. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2022. p.72-90. • Šinkūnas, H. (2021). Constitutional Principles As a Criterion for Declaring Legal Regulation to Be Incompatible with the Constitution of the Republic of Lithuania. In: Švedas, G. ir Murauskas D. (sud.) (2021). <i>Legal Development During 30 Years of Lithuanian Independence: overview of legal accomplishments and challenges in Lithuania</i>. Cham: Springer International Publishing, 245-260. • Šinkūnas, H. (2020). Konstituciniai principai Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje. Iš: Šinkūnas, H. (sud.) (2020). Lietuvos ir Lenkijos konstitucinės teisės aktualijos. Straipsnių rinkinys. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 87-104. • Šinkūnas, H. ir Driukas, A. (2020). Teisėjų tarybos sudėtis: reglamentavimo pokyčiai Lietuvoje 1994-2019 metais. <i>Acta Universitatis Lodzianis. Folia Iuridica</i>, 93, 61-74.
<p>Vilniaus universiteto teisės mokslo krypties doktorantūros komitete 2023 m. gegužės mėn. 12 d., protokolo Nr. (7.17 E) 15600-KT-209</p>		
<p>Doktorantūros komiteto pirmininkas</p>		<p>prof. habil. dr. G. Švedas</p>